

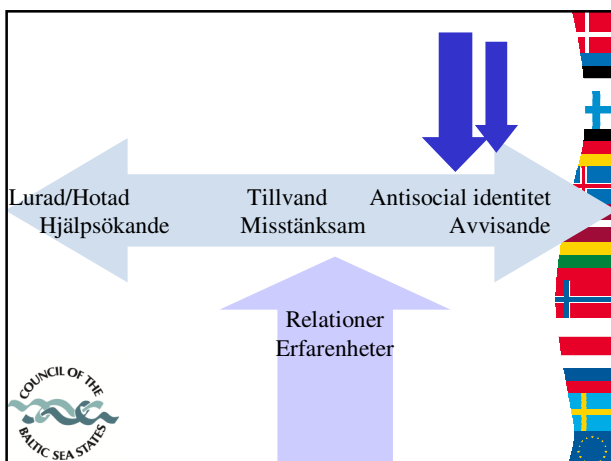
Att möta barn i kris

Lars Lööf
Barnenheten
Östersjöstaternas råd (CBSS)
lars.loof@cbss.org
www.childcentre.info

Utsatt för brott

- Våldet och övergreppet har lett till trauma
- Livet före övergreppet har varit fyllt av svek och andra övergrepp
- Omsorgssvikt gör att den unge inte kan lita på andra

Krishantering och bemötande - Viktiga förutsättningar - Förberedelser

- Vad vet du om den unge/barnet du ska träffa?
- Finns det brott du kan tänka dig personen tror sig ha begått?
- Tolkebehov?
- Var är bäst att mötas?
- Vilka bör närvara?
- Vilka likheter med andra barn du mött finns?
- Stärk din tro på din förmåga!
- Vad fungerade förra gången, vad fungerade inte?

Krishantering och bemötande - Viktiga förutsättningar - Sammanhanget

- Varför ska ni prata?
- Vilka är möjliga risker för barnet?
- Information, information, information
- Vem bestämmer över situationen då ni möts?
  - Hur länge?
  - Vilka är med?
- Vad kommer ut av mötet?
- Vem får veta vad som sägs?

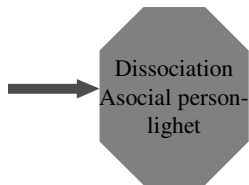
Krishantering och bemötande - Viktiga förutsättningar - Sammanhanget

- **Var inte manipulativ** – se till att du är annorlunda än förövaren
- **Ge alternativ** – återupprätta förmåga att besluta
- **Vilka val har den du träffar** – alternativ som är verkliga
- **Ge så mycket kontroll du kan till den unge**

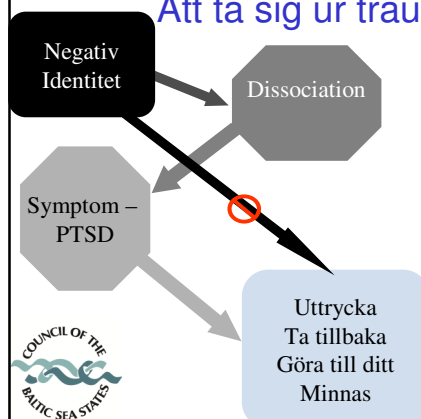

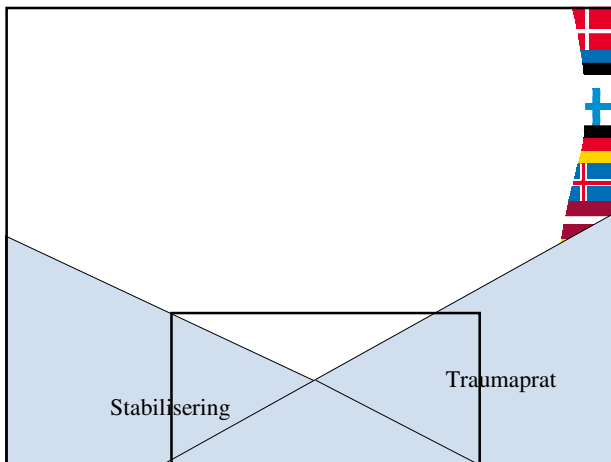
Upprepade trauma

- Upprepade övergrepp, förlust av förmåga att bestämma, övergivenhet

Att ta sig ur trauma

Hur kan den unge våga lita på mig?

- Öka din kunskap om övergrepp, människohandel, migrationsfrågor, asylprocess, rättsfrågor...
- Visa att du är beredd att möta det som kan finnas i den unges bakgrund
- Arbeta med situationen nu stötta självkänslan, arbeta med tilliten, motivera och ge hopp

Resurser

- www.childcentre.info
- www.childcentre.info/ncp
- www.unicef.se/om-unicef/fakta-om-unicef-och-barns-rattigheter/handel-med-barn-trafficking
  - UNICEF Sverige. Fakta, rapporter
- https://www.politi.no/vedlegg/rapport/Vedlegg_37.pdf
  - Norska handledaren om hur man kan identifiera möjliga offer för människohandel
- www.centermodmenneskehandel.dk
  - Danska centret med rapporter och material

Krishantering och bemötande - Exempel på metoder

- MI - "Motivational Interviewing", Motiverande samtal
  - Samtalsteknik för att hjälpa den som är ambivalent till förändring, att undersöka och lösa upp sin ambivalens
  - Intervjuaren visar empati, påvisar motsägelser, undviker argumentation, "rolls with the resistance" och uppmuntrar den ungas känsla av kontroll och kompetens
  - (Det fungerar inte att prata mer än barnet, att argumentera eller att vara före barnet)

Motiverande samtal:

- Orienterad mot intervjuaren
- Mål orienterad
- Klient centrerad
- En konsultativ metod ägnad att hjälpa klienten att lösa sin ambivalens och förstå vad han/hon egentligen vill.

Tex: Tom Barth, Christina Näsholm: Motiverande samtal. Studentlitteratur, 2006

Metoder som inte fungerar

- Prata mer än barnet
- Ligga före klienten i processen
- Antingen-eller frågor
- Hot eller varning

Faktorer som kan öka motivationen

- Jag har i alla fall lyckats med något
- Jag är i alla fall ganska OK
- Det jag är i just nu är inte bra
- Jag tror det finns hjälp att få någonstans
- En gång i livet har jag fått hjälp när jag varit knipa
- De som finns omkring mig nu behandlar mig ganska bra

Ambivalens – att både vilja och inte vilja ändra på mitt liv

- Hjälp barnet att tippa balansen
- Att se nya anledningar att ändra på mitt liv kan vara början på förändring!

Principer

- Visa empati – även med mörka sidor och handlingar som är destruktiva
- Sätt ord på motsägelser mellan handling och önskat resultat tex
- Argumentera inte – det blir lätt moraliserande
- Rolla med motståndet visa att du kan förstå och sätta dig in i varför barnet inte ska förändras
- Stöd och utveckla områden som barnet kan och känner att han/hon klarar väl

Att visa empati

- Lyssna uppmärksamt på orsaken till handlingar eller upplevelser – fråga så du förstår vad som gjorde att barnet handlade som han/hon gjorde
  - Förmedla din förståelse i ord och kroppshållning
  - Förståelsen undersöks genom aktivt lyssnande – upprepa ord, fraser, förtydliga genom att använda samma uttryck som barnet
- Det går att öva upp sin empati!
Kom ihåg: Bli aldrig manipulativ

Utveckla motsägelser

- Sätt ord, barnets egna ord, på skillnaden mellan hur livet ser ut för barnet och hur han/hon skulle vilja att det vore.
- Argument för förändring skall alltid uttryckas av barnet självt – du lyssnar och bekräftar.

Stöd upplevelsen av att klara av saker

- Bekräfta med ord barnets tro på att själv kunna ordna saker
- Stärk barnets egna resurser genom att förstärka hur barnet resonerat i besvärliga situationer
- När det finns öppning i samtalet för in tanken på hur dessa resurser barnet har talat om kan användas, dvs mobilisera
- Öppna upp omkring tanken att prova nya sätt att göra, glädjen i att experimentera
- Om det gick en gång så kan det säkert gå flera gånger. "Kom ihåg hur du talade med din gamla lärare så att hon förstod och kunde hjälpa dig".

Verktyg

- Bekräftande
- Öppna frågor
- Reflekterande lyssnande
- Summera

Öppna frågor

- Be den unge beskriva med egna ord skeenden
– "Berätta hur du tänkte när..." "Det låter som en spännande historia. Berätta mer."
- Kan inte besvaras med ett eller två ord
- Börjar ofta med orden *berätta, hur, vad och hur kommer det sig?*
- Tänk på att frågan: "Vill du berätta hur du tänkte då?" Kan besvaras enkelt: "Nej"

Reflekterande lyssnande

- Ska förmedla känslan: Jag har förstått det du säger
- Erkännandet stimulerar ett utforskande
- Förmedlar respekt som kan vara en ny upplevelse
- Bibehåller barnets ansvar för sina känslor och handlingar – tar inte över
- Ett mildt sätt att styra konversationen mot förändring
- Kom ihåg: Bli aldrig manipulativ!

Traffic light risk assesment

Min skola / utbildning	Jag går i en skola / utbildning som jag gillar / som är OK	Jag går i en skola / utbildning, men jag hatar det	Jag går inte i någon utbildning / Jag är avstängd från skolan
Min inkomst / pengar	Jag har pengar som räcker för det jag behöver	Jag får kämpa för att klara mig på de pengar jag har	Ibland räcker inte pengarna till mat eller bostad
Människor som tagit hand om mig	Det har funnits människor i mitt liv som älskat mig och tagit hand om mig	Det har funnits vissa bra människor i mitt liv, men det varade inte länge och jag träffar dem inte nu	Jag kan inte komma på någon som brydde sig om mig och som jag litade på
Min trygga grund	Jag tror jag kan klara mig själv för jag vet att jag har någonstans att komma tillbaka till och få stöd	Det finns några ställen jag kan komma tillbaka till ibland, men det beror på vem som är där	Jag hör inte hemma någonstans, det finns ingenstans jag kan gå om jag mår dåligt
Min hälsa	Jag äter nyttigt ibland och motionerar / tränar lite	Jag äter mycket skräpmat. Jag är en soffpotatis	Jag äter dåligt, motionerar inte, sover dåligt och går aldrig till läkare eller tandläkare
Mina kompisar	Jag har några nära vänner jag vet jag kan lita på	Jag har några vänner men de sviker mig ofta	Jag har inga vänner i min ålder / mina så kallade vänner kör med mig och hotar

Min självkontroll	Jag kan visa mina känslor när jag är med människor jag lutar på	Jag håller ofta inne mina känslor och kan vara sur eller nere i evigheter	Jag får ofta utbrott och blir aggressiv eller gråter utan att kunna stoppa mig	med mig och förtä
Rymma / sticka iväg	Jag har aldrig stuckit från där jag borde vara eller varit borta utan tillåtelse	Det händer att jag är ute sent utan tillåtelse ibland hela natten med kompisar	Jag rymmer långa perioder och är i dåligt sällskap eller sover ute	
Vilja att förändras	Jag vill fundera på att förändra de delar av mitt liv som gör mig olycklig	Jag är inte säker på att det är nån idé att förändra något. Jag vet inte om det går	Mitt liv är **** och jag kan inte göra något åt det	
Mina förmågor	Jag är nöjd med min fysik och mitt intellekt	Ibland önskar jag att jag var normal	Jag ser mig själv som dum / ett missfoster och jag gillar inte mig själv	
Min etnicitet / kultur	Jag är nöjd med mig själv och min kultur, jag är stolt över den jag är	Ibland känner jag mig isolerad och jag önskar jag kunna känna att jag räknades	Jag har drabbats av rasism och jag har inte fått något stöd för hur det känns	
Min sexuella identitet	Jag är bekväm med den sexuella identitet jag valt	Jag är inte säker på min sexualitet och har ingen att prata om det med	Jag har drabbats av homofobi / Jag önskar jag inte var bög / lesbisk / bi...	

Min sexuella hälsa	Jag vet vad säkert sex är / Jag använder kondom och testar mig om jag är orolig	Jag vet vad säkert sex är men jag använder inte alltid kondom och det är inte säkert jag får symtom	Jag har haft en sexuellt överförd sjukdom / Jag har smittat någon eller gjort någon gravid / Jag är gravid. Jag testar mig aldrig	
Min mentala hälsa	Jag känner mig för det mesta rätt nöjd med mig själv och mitt liv	Ibland mår jag mycket dåligt / Jag skär eller gör mig själv illa ibland / Nyfiken hade jag tankar på att ta mitt liv	Jag skadar ofta mig själv / Jag tycker ofta inte det är värt att leva	
Mitt drog- eller alkoholmissbruk	Om jag dricker så är det med vänner och tillfälligt och i mycket små mängder	Jag använder hasch, marijuana, ecstasy eller dricker mest varje helg	Jag super mig så full så jag inte vet vad jag gör / Jag använder amfetamin, heroin, kokain eller liknande	
Familjeväld	Det förekom inget våld i familjen jag växte upp i	Jag har bevitnat våld i min familj, men vi tog oss ur det och fick hjälp	Jag såg mycket våld hemma när jag växte upp och det påverkar fortfarande mig och mina relationer	
Tidigare övergrepp	Jag har inte varit utsatt för misshandel eller sexuella övergrepp tidigare	Jag har kommit över det som hänt mig, med hjälp och stöd av andra	Jag har varit utsatt tidigare och det påverkar mitt dagliga liv / Jag har flashbacks eller mardrömmar	

Mitt sexualliv	Jag har sex som jag samtycker till med någon som respekterar mig och får mig att må bra	Jag har sex när jag är full eller drogpåverkad och kan inte alltid minnas vad som händer	Jag tvingas göra sexuella saker som jag inte vill / Jag har sex för pengar / sovplats / droger ...	
Mina relationer	Jag står nära någon som värdesätter mig, är stolt att vara med mig och låter mig vara den jag är	Den jag har förhållande med försöker ibland kontrollera och styra mig	Jag är i ett förhållande där jag blir tillsagd vad jag ska göra, hur jag ska klä mig, vem jag får prata med / Jag är hotad	
Göra andra illa	Jag har aldrig skadat ett annat barn eller tonåring	Jag har skadat andra människor tidigare	Jag skadar fortfarande andra / utsätter andra för fara	

